

Doğum Anılarının Üç Kuşak-Kuşaklararası Aktarımı ve Üçüncü Kuşaktaki Doğum Algısına Etkisi

Three-Generation-Intergenerational Transfer of Birth Memories and Its Effect on Third Generation Birth Perception

Feyza AKTAŞ REYHAN¹, Elif DAĞLI²

ÖZ

Dünya çapında doğum hakkında önemli bilgi kaynağı ve “kadından kadına miras” olan doğum anıları kadınların doğum algısı ve deneyimlerini etkileyebilmektedir. Çalışmamızda, doğum anılarının üç kuşak kuşaklararası aktarımı ve üçüncü kuşaktaki doğum algısına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma, araştırmacılar tarafından konu ile ilgili literatür taranarak oluşturulan anket form uygulanarak yapılan, tanımlayıcı bir çalışmadır. Üçüncü kuşak için bir devlet üniversitesindeki kız öğrencilerin alındığı araştırmada 482 aneane, 482 anne ve 482 çocuk olmak üzere toplam 1446 kişi yer almaktadır. Çalışmaya katılan 291 çocuğun doğum korkusunun olduğu, 270’inin anne/anneanneden doğum anıları dinlediği ve 258’inin anne/anneannenin doğum anılarından etkilenmediği belirlenmiştir. Çocukların anne/anneanneden doğum anılarını dinleme durumu ile çocuğun normal doğumu tanılama durumu, çocuğun doğum korkusu ve çocuğun normal doğuma bakışını etkilemesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir (sırasıyla $\chi^2=14,606$ p=0,006; $\chi^2=187,526$; p=0,000; $\chi^2=73,327$; p=0,000). Çalışma sonucunda doğum üst kuşaklardan dinlenen doğum anılarının gençlerin doğum algıları üzerinde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Doğum anılarının kadınların doğum algılarına etkisini inceleyen daha fazla çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aktarım, Algı, Doğum, Kadın, Kuşak.

ABSTRACT

Birth memories, an important source of information about birth worldwide and a "heritage from woman to woman", can affect women's perception and experiences of birth. In our study, it is aimed to examine the intergenerational transmission of birth memories and its effect on the perception of birth in the third generation. This research is a descriptive study conducted by the researchers by applying a questionnaire created by scanning the literature on the subject. A total of 1446 people, including 482 grandmothers, 482 mothers and 482 children, were included in the study, which included female students at a state university for the third generation. It was determined that 291 children participating in the study had a fear of birth, 270 listened to birth memories from their mother/grandmother, and 258 were not affected by their mother/grandmother's birth memories. A statistically significant relationship was found between the children's listening to their mother/grandmother's birth memories and the child's diagnosis of normal birth, the child's fear of birth, and its effect on the child's view of normal birth ($\chi^2=14.606$ p=0.006; $\chi^2=187.526$; p=0.000; $\chi^2=73.327$; p=0.000). As a result of the study, it was determined that the birth memories heard from the upper generations have an effect on the birth perceptions of the young people. It is recommended to conduct more studies examining the effect of birth memories on women's perceptions of birth.

Keywords: Transmission, Perception, Birth, Woman, Generation.

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 111/113 sayılı numarası ile 21/05/2021 tarihinde etik kurul izni alınmıştır. Bu çalışma 11-14 Kasım 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilen 5. Uluslararası 6. Ulusal Ebelik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Araş. Gör., Dr. Feyza AKTAŞ REYHAN, Ebelik, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, fyz.aktas@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7927-2361

² Öğr. Gör. Dr. Elif DAĞLI, Ebelik, Çukurova Üniversitesi Abdi Sütcü Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, elifarik90@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4608-8904

İletişim / Corresponding Author: Elif DAĞLI
e-posta/e-mail: elifarik90@gmail.com

Geliş Tarihi / Received: 26.09.2021
Kabul Tarihi/Accepted: 20.04.2022

GİRİŞ

Doğum, kadınlar için sosyal, organizasyonel ve çevresel durumlardan etkilenen birbiriyle ilişkili psikolojik ve fizyolojik süreci içeren önemli bir yaşam deneyimidir.¹ Kadınların doğumla ilgili deneyimleri ve beklentileri, doğası gereği sevinç ve inançların yanında endişe ve korkuları içeren pozitif ve negatif duyguları da kapsar. Bu sebeple doğum, bazı kadınlar için korku duyulan bir deneyim haline dönüşebilir.² Doğum korkusu için kadınları çocukluktan yaşlılığa kadar etkileyebilen, doğumdan az korkma ile aşırı korkma arasında şiddeti değişebilen psikolojik bir bozukluk olarak da bahsedilir.³ Kimi kadınların diğerlerine göre daha duyarlı olduğu doğum korkusunun etiyolojisi birçok faktöre dayanır. Doğum korkusunun nedenlerinden bazıları eski travmatik doğum deneyimi, medya yönlendirmesi, bilgi eksikliği, ağrı eşliğinin düşük olması, müdahale korkusu, karar alma sürecine dâhil olmama, doğum yapılacak mekânla ilgili olumsuzluklar, kültür ve inançlar, mevcut hastalıklar, doğum personeline olan güven duymamadır.⁴⁻⁶ Son yapılan çalışmalarda, ebeveyn travmasının hem maruz kalan ebeveynde hem de çocuklarda epigenetik değişikliklere neden olduğunu ve bireylerin yaşadığı travmanın sonraki nesilleri biyolojik olarak etkilediği bildirilmiştir.⁷⁻⁸ Ayrıca, başkalarından duyulan olumsuz doğum hikâyeleri ya da aile büyüklerinin anlattığı olumsuz doğum hikâyelerinin, kadınların bilinçaltına işleyerek doğum korkusu oluşmasında önemli rol oynadığı belirtilmektedir.⁹

Her kadının doğum deneyimi kendine özgü olup, bu deneyimin yorumları kadından kadına değişiklik gösterir.¹⁰ Doğum algısı, kişilik özellikleri ve doğum deneyimine yüklenen anlamdan etkilendiği gibi, toplumun kültürel değerlerinin doğuma yüklediği anlamdan da etkilenebilir. Kadınların doğuma bakış açılarının bir sonraki nesle “korku” olarak aktarılmasıyla,

nesiller boyu “doğum korku duyulan bir olay” olarak algılanır.¹¹ “Kadına özgü, kadından kadına miras” olarak doğum hikâyeleri, aslında anne adayları için doğum hakkında çok önemli bir bilgi kaynağıdır.¹² Ancak insanların olumlu olaylardan çok olumsuz olaylara daha güçlü tepki verme ve bu olaylardan duygusal olarak daha fazla etkilenme eğilimi, doğum türü ne olursa olsun, olumsuz doğum anlatılarının öz yeterlik ve korku üzerinde olumlu anlatılardan daha güçlü bir etkiye sahiptir.¹³

Bir doğum hikâyesi anlatıldığında, 'öğrenen' hikâyeden topladığı bilgiyi yeniden yapılandırabilir.¹⁴ Bu öğrenme sürecinde doğumla ilgili korkuları azaltmak ve bir kontrol duygusu oluşturmak için potansiyel bir fırsatın yanında, korkuları artırmak ve kadınları güçsüz hissettirmek gibi bir olasılık da vardır.¹⁵ Olumlu hikâyelerde kadınlar doğumdaki güç ve gücü duyabilir ve kadının fizyolojik olarak doğum yapabilme kapasitesinden emin olabilirken; tersine, olumsuz hikâyelerde kadınlar doğumu zorluk ve acıyla, süreci risk ve korkuyla ilişkilendirebilir.¹³ Doğum üzerine literatür, öncelikle güvenlik ve risk konularıyla ilgili görünmektedir. Daha az sayıda çalışma, doğumun anlamını ve kadınların yaşamları üzerindeki ve diğer kadınların hikâyelerinin kadınların doğum algısı üzerindeki etkisini ele almaktadır.^{13,16,17} Kadın hayatının doğal bir parçası olan doğum eylemi, eşsiz bir olay olup kadınların anılarında kalıcı izler bırakmaktadır. Aynı zamanda kadın doğum anıları ile çevresi üzerinde de etkili olup, kuşaklar arası aktarımla kişilerin doğum algısı ve deneyimlerini etkileyebilmektedir. Doğumu deneyimleyen kadınların hem de sonraki nesillerin doğumu doğal ve olumlu bir deneyim olarak algılaması oldukça önemlidir. Bu nedenle çalışmamızda, doğum anılarının üç kuşak kuşaklararası aktarımı ve üçüncü kuşaktaki doğum algısına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Tanımlayıcı olarak yapılan araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma 01.06.2021-30.07.2021 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini bir devlet üniversitesinin yüksekokulunda öğrenim gören kadın öğrenciler (üçüncü kuşak) öğrencilerin anneleri (ikinci kuşak) ve öğrencilerin anneanneleri (birinci kuşak) olmak üzere üç kuşak oluşturmaktadır. Söz konusu okulda toplam öğrenci sayısı 2485 olup, kadın öğrenci sayısı 1493'dür. Araştırmanın örneklem büyüklüğü %50 bilinmeyen prevalans, %5 yanılma payı ve %99 güven aralığında 459 olarak hesaplanmış, 500 öğrenciye ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden 18-25 yaş arası, bekâr ve doğum yapmamış kadın öğrenciler, anne ve anneanneleri ile anneler ve anneanneler için değerlendirme ve bilgi toplama araçlarındaki soruları anlayabilecek yeterlilikte olanlar araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma grubunda 482 anneanne, 482 anne ve 482 çocuk (kadın öğrenciler) olmak üzere toplam 1446 kişi yer almaktadır. Tüm sorulara cevap vermeyen 18 katılımcı çalışma dışı bırakılmıştır. Araştırma verileri üçüncü kuşak katılımcılar ile araştırmacı tarafından çalışma hakkında bilgi verilerek sözlü ve yazılı onamları alındıktan sonra yüz-yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Birinci ve ikinci kuşak katılımcılara telefon ile görüşme yöntemi ve araştırma anketlerinin kapalı zarf içinde dağıtım yöntemi kullanılarak ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Katılımcıların sosyo demografik, obstetrik ve doğum anıları aktarımı özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Anket formu, sosyo demografik verileri içeren 6 soru, obstetrik verileri içeren 4 soru ve doğum algılarını içeren 9 soru olmak üzere toplam 19 sorudan oluşmuştur.

İstatistiksel Analiz

SPSS (IBM SPSS Statistics 24) adlı paket program kullanılarak yapılmıştır. Bulguların yorumlanmasında frekans tabloları ve tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. İki nitel değişkenin birbiriyle ilişkilerinin incelenmesinde "Pearson- χ^2 " çapraz tabloları kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma, Helsinki Deklarasyonu'nun insan denekleri içeren tıbbi araştırmalar etik ilkelerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın uygulanabilmesi için, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Birimi'nden 21/05/2021 tarihli 111/113 sayılı karar ile etik kurul onayı alındı. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü'nden 31/05/2021 tarihli 106286 sayılı kurum izni alınmıştır. Üç kuşak katılımcıların araştırmaya gönüllü katılımları konusunda sözlü ve yazılı onamları alınmıştır. Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Verilerin güvenilirliği katılımcıların verdiği bilgilerin doğruluğu ile sınırlıdır. Çalışmamızın başka bir sınırlılığı ise, birinci ve ikinci kuşak katılımcıların üzerinden belirgin süre geçmiş doğum deneyimlerinin doğru hatırlanmasıyla sonuçlanabilecek hatırlama yanlılığına yol açmış olabileceğini de belirtmek gerekir.

Teşekkür

Çalışmamıza katılmayı kabul eden ve bize destek veren öğrencilere, öğrencilerin annelerine ve öğrencilerin anneannelerine teşekkür ederiz.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Katılımcılardan çocukların yaş ortalaması 20,49±1,79 (yıl) olduğu tespit edilmiştir. 253 çocuğun (%52,6) yaşamının çoğunu geçirdiği yerin il olduğu belirlenmiştir. Annelerin yaş ortalamasının 47,56±5,96 (yıl) olduğu tespit edilmiştir. 233 annenin (%48,3) yaşamının çoğunu geçirdiği yerin il olduğu, 213'ünün (%44,2) ilkokul mezunu ve 398'inin (%82,6)

ev hanımı olduğu belirlenmiştir. Anneannelerin yaş ortalamasının 74,43±7,79 (yıl) olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılardan 299 anneannenin (%62,0) yaşamının çoğunu geçirdiği yerin köy-kasaba olduğu, 292'sinin (%60,6) okuryazar olmadığı ve 461'inin (%95,6) ev hanımı olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Tanıtıcı Özelliklere İlişkin Bulguların Dağılımı

Değişken (n=482)	Çocuk		Anne		Anneanne	
	n	%	n	%	n	%
Yaşamın geçirildiği yer						
İl	253	52,6	233	48,3	103	21,4
İlçe	161	33,4	123	25,5	80	16,6
Köy-Kasaba	68	14,1	126	26,2	299	62,0
Eğitim düzeyi						
Okuryazar değil	-	-	52	10,8	292	60,6
İlkokul	-	-	213	44,2	159	33,0
Ortaokul	-	-	115	23,9	19	3,9
Lise	-	-	73	15,1	10	2,1
Lisans ve üzeri	482	100,0	29	6,0	2	0,4
Meslek						
Ev hanımı	-	-	398	82,6	461	95,6
Memur	-	-	36	7,4	10	2,1
İşçi	-	-	48	10,0	11	2,3
Öğrenci	482	100,0	-	-	-	-
Toplam	482	100,0	482	100,0	482	100,0

n: sayı, %: yüzde

Katılımcılardan, 244 çocuğun (%50,6) gelecekte 2 doğum istediği, 321'inin (%66,6) gelecekte istediği doğum şeklinin normal doğum olduğu ve 204'ünün (%42,3) normal doğumu korku olarak tanımladığı belirlenmiştir. 208 annenin (%43,2) doğum sayısının 4+ olduğu, 371'inin (%77,0) en son doğum şeklinin normal doğum olduğu ve 271'inin (%56,2) normal doğumu zor ve güzel olarak tanımladığı belirlenmiştir. 400 anneannenin (%83,0) doğum sayısının 4+ olduğu, 457'sinin (%94,8) en son doğum şeklinin normal doğum olduğu ve 240'ının (%49,8) normal doğumu kolay ve güzel olarak tanımladığı belirlenmiştir (Tablo 2).

Hacıvelioğlu ve Bolsoy (2020) Baby Boomer, X ve Y kuşağına dâhil olan kadınların doğum deneyimlerini, doğum şekline bakış açılarını ve bunların kuşaklararası ilişkisini incelemiştir. Hacıvelioğlu ve Bolsoy çalışmalarında, Baby

Boomer kuşağı kadınların %77,8'i, X kuşağı kadınların %44,4'ü, Y kuşağı kadınların ise %21,1'inin doğumu kolay ve güzel bir deneyim olarak değerlendirmiş olup kuşaklara göre kadınların doğumla ilgili düşünceleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptamışlardır.¹⁸ Benzer olarak bu çalışmada anneannelerin (%49,8) alt kuşaklarına nazaran doğumun kolay ve güzel olduğunu daha çok düşünmelerini, yaşadıkları toplumun doğum davranışlarından kaynaklandığını; günümüzde ise doğumların ev ortamından hastaneye taşınması, doğumun daha çok medikalize olması, kadınların yaşam standartlarının değişmesi gibi faktörlere bağlı doğumun anlamının farklılaştığını söyleyebiliriz.

Katılımcılardan, 291 çocuğun (%60,4) doğum korkusunun olduğu ve doğum korkusu nedenlerine bakıldığında doğum ağrısı (%52,9), zor doğum (%52,5), bebeğin

zarar görmesi (%48,1), olumsuz doğum hikâyeleri (%43,6), yırtıkların olması (%42,2) olduğu görülmüştür. 270 (%56,0) çocuğun anne/anneanneden doğum anıları dinlediği; anneden dinledikleri arasında doğum ağrılarının dayanılmaz olması (%39,2), normal doğumun kolay olması (%27,0), evde doğum yaptığını ve rahat olduğu (%21,4), doğumhane koşullarının olumsuz olması (%14,4), anneanneden dinlediği arasında evde doğum yaptığı ve rahat olduğu (%27,4), normal doğumun

kolay olması (%21,4), doğum ağrılarının dayanılmaz olması (%18,5), doğumhane koşullarının olumsuz olması (%7,0) ifadelerinin yer aldığı saptanmıştır. 258 çocuğun (%53,5) anne/anneannenin doğum anılarından etkilenmediği, normal doğuma sıcak bakmayı sağlamış olduğu (%25,1) belirlenmiştir (Tablo 3). Doğum eyleminin en primitif kültürlerde bile ağrı verici bir olay olarak ele alınması kadınların doğum korkusu yaşamalarına neden olmaktadır.¹⁹⁻²⁰

Tablo 2. Katılımcıların Obstetrik Özelliklerine İlişkin Bulguların Dağılımı

Değişken	Çocuk*		Anne		Anneanne	
	n	%	n	%	n	%
Doğum sayısı						
Hiç	36	7,4	-	-	-	-
1	106	22,0	17	3,5	39	8,1
2	244	50,6	111	23,0	5	1,0
3	81	16,9	146	30,3	38	7,9
4+	15	3,1	208	43,2	400	83,0
En son doğum şekli						
Doğurmak istemiyor	36	7,5	-	-	-	-
Normal doğum	321	66,6	371	77,0	457	94,8
Sezaryen	125	25,9	111	23,0	25	5,2
Normal doğumu tanılama						
Kolay ve güzel	-	-	41	8,5	240	49,8
Zor ve güzel	-	-	271	56,2	185	38,4
Fena değil	-	-	65	13,5	43	8,9
Çok zor	-	-	85	17,7	14	2,9
Korku	204	42,3	20	4,1	-	-
Mucize	190	39,4	-	-	-	-
Mutluluk	52	10,8	-	-	-	-
Belirsizlik	21	4,4	-	-	-	-
Endişe	15	3,1	-	-	-	-
Toplam	482	100,0	482	100,0	482	100,0

*Çocuğun gelecekte istediği, n: sayı, %: yüzde

Sadece gebe olanları değil aynı zamanda gebe olmayanları da etkileyen bir durum olan doğum korkusunun en temel nedenleri; önceden doğum deneyiminin olmaması, doğuma ilişkin olumsuz hikâyeler duyma, olumsuz doğum deneyimi olan bir kişiyi tanıma, olumsuz doğum deneyimini izleme gibi önceki deneyimleridir.²¹ Nullipar kadınlarla yapılan çalışmalarda vajinal doğum ile ilgili bilgilerinin olmaması, olumsuz doğum hikâyelerini dinlemelerinin yüksek düzeyde doğum korkusu yaşamalarına sebep olduğu bildirilmiştir.⁴ Coşar ve Demirci'nin çalışmasında (2012), gebelerin başka doğum yapan kadınların doğum hikâyelerinden nasıl etkilendikleri

sorulduğunda deney grubunun %20,6'sı, kontrol grubunun %48,2'si olumsuz etkilendiğini, her iki grubun % 41,2'si ise iyi veya kötü anlatılanlara göre değiştiğini ve ifade etmişlerdir.²² Miller and Danoy-Monet'in çalışmasında (2021) pozitif vajinal doğum öykülerin doğum korkusunu azalttığı ve olumsuz vajinal doğum hikâyelerinin doğum korkusunu artırdığı belirlenmiştir.¹³ Bu çalışmada da çocuk grubunun %60,4'ünün doğum korkusunun olduğu ve korku nedenleri arasında olumsuz doğum hikâyelerinin de yer aldığı (%43,6) belirlenmiştir. Çocukların %56'sı anne/anneanneden doğum anılarını dinlediklerini, çocuğun normal doğuma dair

anneden dinledikleri arasında doğum ağrılarının dayanılmaz olması (%39,2), normal doğumun kolay olması (%27,0) ve evde doğum yaptığını ve rahat olduğu (%21,4) ifadelerinin yer aldığı; çocuğun normal doğuma dair anneanneden dinledikleri arasında evde doğum yaptığı ve rahat olduğu (%27,4), normal doğumun kolay olması (%21,4) ve doğum ağrılarının dayanılmaz olması (%18,5) ifadelerinin yer aldığı saptanmıştır (Tablo 3). Ayrıca çocukların %53,5'i anne/anneannenin doğum

anılarını dinlemenin doğuma bakışını etkilemediğini belirtmiştir (Tablo 4). Doğum hikâyeleri kadınlar arasında sıklıkla paylaşılan, kuşaktan kuşağa aktarılan yaşantılar ve hisler bütünüdür. Dışarıdan gelen olumsuz düşünceler nedeniyle doğum korkusu yaşayan kadınların özellikle genç kuşağın bu süreçten uzman kişiler tarafından doğru bilgilerin verildiği eğitimler ile bilgilendirilerek, olumlu doğum algısı ve sağlıklı bir doğum süreci yaşamalarına katkı sağlanabilir.

Tablo 3. Çocukların Doğum Korkusu ve Doğum Anıları Dinleme Durumlarına Dair Görüşlerinin Dağılımı

Değişken	n	%
Çocuğun doğum korkusu		
Evet	291	60,4
Hayır	191	39,6
Çocuğun doğum korkusu nedenleri* (n=291)		
Doğum ağrısı	154	52,9
Zor doğum	153	52,5
Bebeğin zarar görmesi	140	48,1
Olumsuz doğum hikâyeleri	127	43,6
Yırtıkların olması	123	42,2
Sağlık personellerinin olumsuz davranışları	77	26,4
Doğumhane koşullarının olumsuz olması	69	23,7
Çocuğun anne/anneanneden doğum anıları dinleme		
Evet	270	56,0
Hayır	212	44,0
Çocuğun normal doğuma dair anneden dinledikleri*(n=270)		
Doğum ağrılarının dayanılmaz olması	106	39,2
Normal doğumun kolay olması	73	27,0
Evde doğum yaptığını ve rahat olduğu	58	21,4
Doğumhane koşullarının olumsuz olması	39	14,4
Sağlık personellerinin olumsuz davranışları	37	13,7
Çocuğun normal doğuma dair anneanneden dinledikleri*(n=270)		
Evde doğum yaptığı ve rahat olduğu	58	27,4
Normal doğumun kolay olması	74	21,4
Doğum ağrılarının dayanılmaz olması	50	18,5
Doğumhane koşullarının olumsuz olması	19	7,0
Sağlık personellerinin olumsuz davranışları	12	4,4
Anne/anneannenin doğum anılarının çocuğun doğuma bakışını etkileme durumu		
Etkisi olmamış	258	53,5
Normal doğuma sıcak bakmayı sağlamış	121	25,1
Normal doğumdan korkutmuş	103	21,4
Toplam	482	100,0

n: sayı, %: yüzde, * soruya birden fazla yanıt verilmiştir

Katılımcılardan, çocukların anne ve anneanneden doğum anılarını dinleme durumu ile istenen doğum şekli arasında ilişki istatistiksel olarak anlamlı değildi ($p>0,05$) (Tablo 4). Her kadının özgürce

seçebileceği bir hak olan doğum şekli tercihinde; kadının öğrenim düzeyi, yaşı, arkadaşlarının ve çevresindeki kişilerin doğum deneyimleri, doğum hikâyeleri, sağlık personelinin yaklaşımı, doğum şekillerine

yönelik bilgi düzeyleri ile öğrenilen/algılanan korku gibi pek çok neden karar verme sürecinde etkilidir.²³ Çalışma bulgularımıza benzer olarak Kadioğlu ve Şahin'in (2019) çalışmasında annelerinin zor doğum öyküleri ile öğrencilerin gelecekteki doğum tercihleri üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).¹⁹ Aktaş ve Erkek'in yaptıkları çalışmada (2018) ise kadınların dinledikleri doğum hikâyelerinin doğum şekli tercihinde rolü olduğu ifade edilmiştir.²⁴ Yine Kasai ve arkadaşlarının (2008) çalışmasında da, kadınların doğum şekline karar vermesinde;

arkadaş ve yakınlarının öneri ve deneyimlerinin %54,2 oranında çok önemli olduğunu belirtilmiştir.²⁵ Literatürde bu konuda farklı çalışma sonuçları olduğu görülmektedir. Gerek eğitim sürecinde müfredata doğum dersleri eklenerek gerekse de sosyal medya üzerinden sağlık profesyonelleri tarafından yapılacak destek ve bilgilendirme ile geleceğin anne adaylarının erken dönemde doğum şekline yönelik doğru tercihte bulunulması ve şimdiden doğum korkusu yaşamamaları adına yararlı olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4. Çocukların Anne/Anneanneden Doğum Anılarını Dinleme Durumu ile Bazı Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Doğum anılarını dinleme Değişken	Evet (n=270)		Hayır (n=212)		İstatistiksel analiz Olasılık
	n	%	n	%	
İstenen doğum şekli					
Doğurmak istemiyor	19	7,0	17	8,0	$\chi^2=0,483$ $p=0,785$
Normal doğum	178	65,9	143	67,5	
Sezaryen	73	27,1	52	24,5	
Çocuğun doğum korkusu					
Evet	236	87,4	55	25,9	$\chi^2=187,526$ p=0,000
Hayır	34	12,6	157	74,1	
Anne/anneanneninin doğum anılarının çocuğun normal doğuma bakışını etkilemesi					
Etkisi olmamış	98	36,3	160	75,5	$\chi^2=73,327$ p=0,000
Sıcak bakmayı sağlamış	92	34,1	29	13,7	
Korkutmuş	80	29,6	23	10,8	
Toplam	270	100,0	212	100,0	

n: sayı, %: yüzde

Çalışmamızda çocukların anne ve anneanneden doğum anılarını dinleme durumu ile çocuğun doğum korkusu ve anılarının çocuğun normal doğuma bakışını etkilemesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($\chi^2=187,526$ $p=0,000$; $\chi^2=73,327$; $p=0,000$) (Tablo 4). Doğum anılarını dinleyenlerin ağırlıklı olarak doğum korkusu olduğu, doğum anılarını dinlemeyenlerin ise ağırlıklı olarak doğum korkusu olmadığı ve anne/anneanneninin doğum anılarının çocuğun normal doğuma bakışını etkilememiş olanların ağırlıklı olarak doğum anılarını dinlemeyenlerden oluştuğu,

sıcak bakmasını sağlayan ve korkmuş olanların ise ağırlıklı olarak doğum anılarını dinlediği belirlenmiştir. Birçok kadın daha evli ya da gebe olmadığı halde farklı nedenlerden doğumdan korkmaktadır. Bu korku pek çok nedene bağlı olup, özellikle anne/anneannesinden kişinin kendi doğum hikâyesinin kendisine nasıl aktarıldığı ya da yakınlarından dinlediği doğum hikâyelerinin etkisi olmaktadır. Çalışmamızda da doğum hikâyesi dinlemenin çocukların doğum algılarını etkilediği ve de yapılan bu çalışmanın gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızda genç kuşağın anne ve anneannelerinden doğum anılarını dinlediklerini ve olumlu ya da olumsuz anılara göre doğum algılarının etkilendiğini görüyoruz. Bu çalışma, genç kadınların üst kuşaklarından ya da çevrelerinden duydukları ile henüz adım atmadıkları gebelik ve doğum yolculuğundan korkma ve buna bağlı beklenti ve deneyimleri arasındaki ilişkiyi nitelemek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç

olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, doğumla ilgili dinlenen olumlu anıların, kadınların doğum algısı ve deneyimi üzerine etkisini inceleyen çalışmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Doğru bilgiler aşlamak için üniversitelerin eğitim müfredatlarına doğum bilgisi ile ilgili seçmeli dersler eklenebilir; kadınların olumlu hikâyeler paylaşmaya teşvik edilmesi için kamu spotları hazırlanarak farkındalıkları artırılabilir.

KAYNAKLAR

1. Larkin, P, Begley, C.M. and Devane, D. (2009). "Women's Experiences of Labour and Birth: an Evolutionary Concept Analysis". *Midwifery*, 25 (2), 49-59.
2. Hosseini-Moghaddam, V, Nazarzadeh, M. and Jahanfar, S. (2018). "Interventions for Reducing Fear of Childbirth: A Systematic Review and Meta-Analysis of Clinical Trials". *Women and Birth*, 31 (4), 254-262.
3. Hofberg, K. and Ward, M.R. (2003). "Fear of Pregnancy and Childbirth". *Postgraduate Medical Journal*, 79, 505-510.
4. Sercekus, P. and Okumus, H. (2009). "Fears Associated with Childbirth among Nulliparous Women in Turkey". *Midwifery*, 25, 155-162.
5. Dahlen, H. (2010). "Undone by Fear? Deluded by Trust?". *Midwifery*, 26, 156-162.
6. Nilsson, C, Lundgren, I, Karlström, A. and Hildingsson, I. (2012). "Self Reported Fear of Childbirth and its Association with Women's Birth Experience and Mode of Delivery: A Longitudinal Population-Based Study". *Women and Birth*, 25, 114-121.
7. Aydın, N. ve Yıldız, H. (2018). "Travmatik Doğum Deneyiminin Etkileri ve Nesiller Arası Aktarımı". *Journal of Human Sciences*, 15 (1), 604-618.
8. Yehuda, R, Daskalakis, N.P, Bierer, L.M, Bader, H.N, Klengel, T, Holsboer, F. and Binder E.B. (2016). "Holocaust Exposure Induced Intergenerational Effects on FKBP5 Methylation". *Biological Psychiatry*, 80 (5), 372-380.
9. Nilsson, L, Thorsell, T, Hertfeltwahn, E. and Ekström, A. (2013). "Factors Influencing Positive Birth Experiences of First-Time Mothers". *Nursing Research and Practice*, 349124, 1-6.
10. Namujju, J, Muhindo, R, Mselle, L.T, Peter, W, Nankumbi, J. and Muwanguzi, P. (2018). "Childbirth Experiences and Their Derived Meaning: a Qualitative Study among Postnatal Mothers in Mbale Regional Referral Hospital, Uganda". *Reproductive health*, 15 (1), 183.
11. Demir-Onat, G. ve Bay, F. (2020). "Sağlık Profesyoneli Kadınların Doğum Korkularını Nasıl Dönüştürebilir? Holistik Bakım Örneği". *Konya Ticaret Odası Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1 (2), 39-51.
12. Humenick, S.S. (2006). "The Life-Changing Significance of Normal Birth". *Journal of Perinatal Education*, 15 (4), 1-3.
13. Miller, Y.D. and Danoy-Monet, M. (2021). "Reproducing Pear: the Effect of Birth Stories on Nulligravid Women's Birth Preferences". *BMC Pregnancy and Childbirth*, 21 (1), 1-13.
14. Livo, N. and Rietz, S. (1996). "Storytelling: Process and Practice". *Libraries Unlimited: Littleton*.
15. Zwelling, E. (2000). "The Pregnancy Experience". In: Editor. Nichols, F.H. and Humenick, S.S. *Childbirth Education: Practice, Research and Theory*. 35-47. Saunders Company.
16. Sandall, J, Hatem, M, Devane, D, Saltani, H. and Gates, S. (2009). "Discussions of Findings From a Cochrane Review of Midwife-Led Versus other Models of Care for Childbearing Women: Continuity, Normality and Safety". *Midwifery*, 25, 8-13.
17. Wax, J, Lucas, F. and Lamont, M. (2010). "Maternal and Newborn Outcomes in Planned Homebirth Versus Planned Hospital Birth: a Meta-Analysis". *American Journal Obstetrics and Gynecology*, 203 (3), 243.
18. Hacivelioglu, D. ve Bolsoy, N. (2020). "Üç Kuşak Kadınların Doğum Deneyimleri ve Doğum Algılarının İncelenmesi: Batı Anadolu Kırsal Örneği". *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9 (2), 67-81.
19. Kadioğlu, M. ve Şahin, N. (2019). "Üniversite Öğrencilerinin Doğum Şekline Yönelik Görüşleri, Tercihleri ve Etkileyen Faktörler". *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 5 (2), 43-69.
20. Şahin, N, Dinç, H. ve İşsiz, M. (2009). "Gebelerin Doğuma İlişkin Korkuları ve Etkileyen Faktörler". *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 40 (2), 57-62.
21. Kapısız, Ö, Karaca, A, Özkan, F.S. ve Savaş, H.G. (2017). "Hemşirelik Öğrencilerinin Doğum Algısı". *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7 (3), 156-160.
22. Coşar, F. ve Demirci, N. (2012). "Lamaze Felsefesine Dayalı Doğuma Hazırlık Eğitiminin Doğum Algısı ve Doğuma Uyum Sürecine Etkisi". *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3 (1), 1.
23. Şahin, N. (2009). "Seksio - Sezaryen: Yaygınlığı ve Sonuçları". *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2 (3), 94-98.
24. Aktaş, S. ve Erkek, Z. (2018). "Annelerin Vajinal Doğumu Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi: Bir Nitel Araştırma Örneği". *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 111-124.
25. Kasai, K.E, Nomura, R.M, Bentte, G.R, de Lucia M.C. and Zugaib, M. (2008). "Women's Opinions about Mode of Birth in Brazil: Qualitative Study in a Public Teaching Hospital". *Midwifery*, 2, 319-326.